

## Bezpieczeństwo żywności – jeden z priorytetów prawa Unii Europejskiej

### I Wstęp

Problematyka bezpieczeństwa żywności jest od wielu lat priorytetowym obszarem działań Wspólnoty, w tym również działań legislacyjnych. Świadczy o tym m.in. ilość i ranga uchwalonych aktów prawnych WE. Bezpieczeństwo żywności jest chronione przez przepisy zawarte w kilkudziesięciu rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady, Komisji Europejskiej oraz w kilkuset dyrektywach.

### II Definicje bezpieczeństwa żywności, żywności, suplementu diety i oświadczenia żywieniowego w rozumieniu prawa unijnego i polskiego

**1. Bezpieczeństwo żywności** jest to ogół warunków, które muszą być spełnione, dotyczących w szczególności stosowanych substancji dodatkowych i aromatów, poziomów substancji zanieczyszczających, pozostałości pestycydów, warunków napromieniania żywności, cech organoleptycznych i działań, które muszą być podejmowane na wszystkich etapach produkcji lub obrotu żywnością w celu zapewnienia zdrowia i życia człowieka.

Identycznie brzmiąca definicja bezpieczeństwa żywności w polskim prawie zawarta jest w art.3 ust.3 pkt.5 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dn.25 sierpnia 2006 r.

**2. Żywność (środek spożywczy)** oznacza wszelkie substancje lub produkty przetworzone, częściowo przetworzone lub nieprzetworzone przeznaczone do spożycia przez ludzi lub których spożycia przez ludzi można się spodziewać.

Definicja ta zawarta jest w art. 2 rozporządzenia nr 178/2002 PE i Rady. Obejmuje ona także napoje, gumę do żucia i wszelkie substancje, łącznie z wodą, świadomie dodawane do żywności podczas jej wytwarzania, przygotowywania lub obróbki. Rozporządzenie nr 178/2002 traktuje równorzędnie (zamiennie) określenie żywność i środek spożywczy.

Definicja żywności w polskim ustawodawstwie jest dalece niepełna. Zawarta jest w art.3 ust.1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dn.25 sierpnia 2006 r. Ust. 2 tego artykułu stanowi, że produkty niespełniające wymagań prawa żywnościowego nie mogą być oznakowane i wprowadzane do obrotu na terytorium RP jako żywność.

**Środek spożywczy specjalnego przeznaczenia żywieniowego** – środek spożywczy, który ze względu na specjalny skład lub sposób przygotowania wyraźnie różni się od środków spożywczych powszechnie spożywanych i zgodnie z informacją zamieszczoną na opakowaniu jest wprowadzany do obrotu z przeznaczeniem do zaspokajania szczególnych potrzeb żywieniowych :

- a) osób, których procesy trawienia i metabolizmu są zachwiane lub osób, które ze względu na specjalny stan fizjologiczny mogą odnieść szczególne korzyści z kontrolowanego spożycia określonych substancji zawartych w żywności-taki środek spożywczy może być określany jako „dietetyczny”,
- b) zdrowych niemowląt i małych dzieci w wieku od roku do 3 lat

**Środek spożywczy szkodliwy dla zdrowia lub życia człowieka** – środek spożywczy, którego spożycie w warunkach normalnych i zgodnie z przeznaczeniem może spowodować negatywne skutki dla zdrowia lub życia człowieka.

**Środek spożywczy zafałszowany** – środek spożywczy, którego skład lub inne właściwości zostały zmienione, a konsument nie został o tym poinformowany albo środek spożywczy, w którym zostały wprowadzone zmiany mające na celu ukrycie jego rzeczywistego składu lub innych właściwości.

**Środek spożywczy zepsuty** – środek spożywczy, którego skład lub właściwości uległy zmianom wskutek nieprawidłowości zaistniałych na etapie produkcji, obrotu lub pod wpływem działań czynników naturalnych, takich jak: wilgotność, czas, temperatura lub światło, albo wskutek obecności drobnoustrojów, a także zanieczyszczeń, powodujących, że nie nadaje się on do spożycia zgodnie z jego przeznaczeniem w rozumieniu art. 14 ust. 2 lit. b i ust. 5 rozporządzenia nr 178/2002.

**Żywność tradycyjna** – produkty rolne i środki spożywcze, których nazwy są zarejestrowane zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 509/2006 z dn. 20 marca 2006 r. w sprawie produktów rolnych i środków spożywczych będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami.

**3. Suplement diety** to środek spożywczy, którego celem jest uzupełnienie normalnej diety, będący skoncentrowanym źródłem witamin lub składników mineralnych lub innych substancji wykazujących efekt odżywczy lub inny fizjologiczny, pojedynczych i złożonych, wprowadzony do obrotu w formie umożliwiającej dawkowanie w postaci: kapsulek, tabletek, drażetek i w innych podobnych postaciach, saszetek z proszkiem, ampulek z płynem, butelek z kroplownikiem i w innych podobnych postaciach płynów i proszków przeznaczonych do spożywania w małych odmierzonych ilościach jednostkowych, z wyłączeniem produktów posiadających właściwości produktu leczniczego w rozumieniu przepisów prawa farmaceutycznego.

Definicja ta zawarta jest w Dyrektywie 2004/46/WE i w art. 3 ust. 3 pkt. 39 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dn. 25 sierpnia 2006 r. Mimo rozszerzenia w tej ustawie definicji suplementu diety to w dalszym ciągu jest ona niewystarczająca (niepełna).

**4. Oświadczenie żywieniowe** musi zawierać każdą informację, w tym reklamę, która stwierdza lub sugeruje, że środek spożywczy posiada szczególną wartość odżywczą ze względu na :

- a) energię, którą dostarcza ( w zmniejszonej lub zwiększonej ilości), albo nie dostarcza,
- b) wartości odżywcze, które zawiera (w zmniejszonej lub zwiększonej ilości), albo nie zawiera

### **III Problematyka bezpieczeństwa żywności w wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej**

#### **1. Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 PE i Rady z dn. 28.01.2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego**

Rozporządzenie to określa podstawowe zasady i reguły dotyczące bezpieczeństwa żywności obowiązujące w UE. Przepisy te muszą być stosowane we wszystkich państwach członkowskich. Zobowiązują one państwa członkowskie do utrzymania systemu urzędowej kontroli żywności, jak również do określenia środków i kar mających zastosowanie w przypadku naruszeń prawa żywnościowego. Na mocy tego rozporządzenia został powołany Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności. Urząd ten ma zapewnić doradztwo naukowe oraz wsparcie naukowo-techniczne w zakresie prawodawstwa i polityki Wspólnoty, we wszystkich dziedzinach, które wywierają bezpośredni lub pośredni wpływ na bezpieczeństwo żywności i pasz. Urząd wydaje opinie naukowe na wniosek Komisji Europejskiej i z własnej inicjatywy. Współpracuje z właściwymi organami państw członkowskich, które wykonują podobne działania oraz z jednostkami naukowymi państw członkowskich w zakresie zlecania i publikowania badań naukowych. Urząd pracuje także nad przygotowaniem planu ogólnego zarządzania kryzysami, który określa typy sytuacji obejmujące bezpośrednie lub pośrednie ryzyko dla zdrowia ludzkiego, procedury zarządzania i strategię informowania. Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności zastąpił 6 komitetów naukowych (Komitet Naukowy ds. Żywności, Komitet Naukowy ds. Żywienia Zwierząt, Naukowy Komitet Weterynaryjny, Komitet Naukowy ds. Pestycydów, Komitet Naukowy ds. Roślin, Naukowy Komitet

Sterowania). Ponadto rozporządzeniem 178/2002 powołano komitet wspierający pracę Komisji – Komitet ds. Łańcucha Pokarmowego i Zdrowia Zwierząt. Zastąpił on Stały Komitet Weterynaryjny, Stały Komitet ds. Środków Spożywczych i Stały Komitet ds. Materiałów Paszowych. Rozporządzenie 178/2002 ustanowiło sieć wczesnego ostrzegania (RASFF) w celu powiadamiania o bezpośrednim lub pośrednim niebezpieczeństwie grożącym zdrowiu ludzkiemu, pochodzącym z żywności. Określone zostały środki nadzwyczajne podejmowane w sytuacji, gdy żywność lub pasze stworzą poważne ryzyko dla zdrowia ludzkiego, zdrowia zwierząt lub środowiska. Do środków tych należą: zawieszanie wprowadzania na rynek danej żywności lub paszy, zawieszanie jej przywozu, ustanowienie specjalnych warunków dla żywności lub paszy.

## **2. Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 PE i Rady z dn. 29.04.2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych**

Rozporządzenie to zawiera podstawowe, ogólnie obowiązujące we Wspólnocie przepisy w zakresie higieny żywności. Określa ono ogólne wymogi higieny dla przedsiębiorstw sektora spożywczego oraz zobowiązuje przedsiębiorstwa do spełnienia wymogów na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności. Nakłada również na przedsiębiorstwa sektora spożywczego obowiązek opracowania, wykonywania i utrzymania procedur zgodnych z zasadami Analizy zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli (HACCP). Dokumentacja opisująca te zasady musi być zawsze aktualna, poprawiona w przypadku zmian odnośnie środka spożywczego, procesu przetwórczego lub innego działania odnoszącego się do żywności w danym zakładzie. Przedsiębiorcy obowiązani są przedstawić organom urzędowej kontroli żywności dowody potwierdzające zgodność postępowania z zasadami systemu HACCP. Przedsiębiorcy mają obowiązek powiadamiania organów urzędowej kontroli żywności o fakcie prowadzenia działalności obejmującej jakikolwiek etap produkcji, przetwarzania lub dystrybucji żywności. Rozporządzenie wskazuje na potrzebę opracowania i stosowania krajowych wytycznych Dobrej Praktyki Higienicznej \* oraz wytycznych wspólnotowych stosowania zasad HACCP. Zgodnie z tym przepisem poradniki krajowe są opracowywane i upowszechniane przez przedstawicieli sektora spożywczego, a Dyrekcja Generalna do Spraw Ochrony Zdrowia i Konsumentów Komisji Europejskiej opublikowała „Zasady wytycznych w zakresie wdrażania procedur opartych na zasadach HACCP oraz ułatwień we wdrażaniu zasad HACCP w niektórych przedsiębiorstwach sektora spożywczego”. Ustanowiono zasadę, że żywność przywożona na teren Wspólnoty i żywność wywożona musi spełniać określone wymogi. Określono wymagania w zakresie przestrzegania zasad higieny na etapie produkcji podstawowej (pierwotnej) oraz wymagania dla wszystkich przedsiębiorstw sektora spożywczego poza produkcją pierwotną.

Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 PE i Rady weszło w życie 1.01.2006 r.

\* **Dobra Praktyka Higieniczna** (Good Hygienic Practice GHP) – działania, które muszą być podjęte i warunki higieniczne, które muszą być spełnione i kontrolowane na wszystkich etapach produkcji lub obrotu, aby zapewnić bezpieczeństwo żywności.

## **3. Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 PE i Rady z dn. 29.04.2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego**

Rozporządzenie to ustanawia przepisy w zakresie higieny żywności pochodzenia zwierzęcego. Przepisy te są uzupełnieniem przepisów ustanowionych w rozporządzeniu nr 852/2004. Stosuje się je w odniesieniu do nieprzetworzonych i przetworzonych produktów pochodzenia zwierzęcego. Rozporządzenie ustanawia warunki wprowadzania do obrotu produktów pochodzenia zwierzęcego. Zobowiązuje przedsiębiorstwa sektora spożywczego do opatrzenia produktów pochodzenia zwierzęcego znakiem identyfikacyjnym.

Znak musi wskazywać nazwę kraju, w którym zlokalizowany jest zakład i numer identyfikacyjny zakładu. Szczegółowe wymogi dotyczące etykietowania i znakowania jaj

ustanowione są w rozporządzeniu (WE) nr 1907/90. Rozporządzenie 853/2004 zobowiązuje ubojnie do uzyskiwania informacji przechowywanych w rejestrach gospodarstwa dotyczących bezpieczeństwa żywności, w tym: statusu gospodarstwa, stanu zdrowia zwierząt, produktów leczniczych podawanym zwierzętom, występowania chorób mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo mięsa, wyników analiz przeprowadzonych na próbkach pobranych od zwierząt, sprawozdań dotyczących poprzednich badań przedubojowych i poubojowych zwierząt z tego samego gospodarstwa pochodzenia, nazwisko i adres lekarza, który sprawuje zwyczajowo opiekę nad gospodarstwem. Rozporządzenie podaje szczegółowe wymagania dotyczące wyposażenia ubojni.

#### **4. Rozporządzenie (WE) nr 882/2004 PE i Rady z dn. 29.04.2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dot. zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt**

Powyższe rozporządzenie zawiera podstawowe, ogólnie obowiązujące we Wspólnocie przepisy prawne z zakresu urzędowej kontroli żywności. Zgodnie z zasadami sprecyzowanymi w rozporządzeniu, kontrole powinny być przeprowadzane regularnie, bez wcześniejszego uprzedzenia, na każdym etapie produkcji, przetwarzania i dystrybucji, w równym stopniu w odniesieniu do wywozu i przywozu z państw trzecich. W rozporządzeniu wyróżniono: kontrolę dokumentacji, kontrolę identyfikacyjną i kontrolę bezpośrednią. Kontrola dokumentacji obejmuje kontrolę dokumentów handlowych lub innych dokumentów, jakie towarzyszą przesyłce. Kontrola identyfikacyjna polega na wzrokowym sprawdzeniu, czy informacje zawarte w dokumentacji załączonej odpowiadają etykietom. Kontrola bezpośrednia obejmuje: kontrolę środków transportu, opakowań zbiorczych, etykietowania i temperatury, pobieranie próbek do analizy, badania laboratoryjne. Państwa członkowskie zobowiązane zostały do wyznaczenia właściwych organów władz do celów realizowania zadań z zakresu urzędowej kontroli żywności i pasz oraz prawidłowej realizacji tych zadań. Określone zostały uprawnienia przysługujące organom urzędowej kontroli w przypadku stwierdzenia niezgodności z obowiązującymi wymogami prawa żywnościowego, w tym decyzje o zawieszeniu lub zamknięciu przedsiębiorstwa, nakaz wycofania lub zniszczenia paszy lub żywności. Państwa członkowskie muszą opracować procedury kontrolne dla pracowników przeprowadzających urzędowe kontrole. Ponadto państwa członkowskie zobowiązane zostały do wyznaczenia przejść granicznych dla wprowadzanej żywności i pasz oraz do ustanowienia przepisów zobowiązujących importerów do zawiadamiania organów urzędowej kontroli o przywozie towarów. W rozporządzeniu tym określono także zadania wspólnotowych laboratoriów referencyjnych oraz ogólne wymagania odnośnie sprzętu i kwalifikacji pracowników. Państwa członkowskie zobowiązane zostały do opracowania sankcji za naruszenie prawa żywnościowego.

Rozporządzenie (WE) nr 882/2004 PE i Rady weszło w życie 1.01.2006 r.

#### **5. Rozporządzenie (WE) nr 1935/2004 PE i Rady w sprawie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością**

Rozporządzenie to uchyliło 2 dyrektywy 80/590/EWG i 89/109/EWG. Weszło w życie 3.12.2004 r.

#### **6. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 2073/2005 z dn. 15.11.2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych**

Rozporządzenie to określa kryteria mikrobiologiczne, jakie muszą być przestrzegane przez przedsiębiorstwa sektora spożywczego przy produkcji, przetwarzaniu i dystrybucji żywności. Kryterium mikrobiologiczne oznacza wymaganie, które ma być spełnione, aby środek spożywczy, partia produkcji, proces produkcji lub przetwarzania mogły być zaakceptowane jako bezpieczne dla zdrowia lub życia człowieka. Określono limity, powyżej których dany środek spożywczy powinien zostać uznany za zanieczyszczony mikroorganizmami

chorobotwórczymi. Komisja przyznała przejściowe odstępstwo (do 31.12.2009 r.) od wymagań mikrobiologicznych w odniesieniu do Salmonelli w mięsie mielonym, wyrobach mięsnych i produktach mięsnych przeznaczonych do spożycia po obróbce termicznej, wprowadzanych na rynek krajowy.

#### **IV Wdrażanie przepisów prawa unijnego z zakresu bezpieczeństwa żywności i żywienia do polskiego ustawodawstwa**

W Polsce problematyka bezpieczeństwa żywności do wejścia w życie nowej ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dn. 25 sierpnia 2006 r. regulowana była przepisami zawartymi w **14 ustawach**, z tego w dwóch uchwalonych jeszcze w latach 1982-85 tzn. w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uchwalonej 26 października 1982 r. i w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej uchwalonej 14 marca 1985 r. Najważniejszymi ustawami dostosowującymi przepisy prawa polskiego do unijnego w obszarze bezpieczeństwa żywności są ustawy :

- o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych z dn.21 grudnia 2000 r.
- o substancjach i preparatach chemicznych z dn. 11 stycznia 2001 r.
- o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia z dn.11 maja 2001 r.
- o organizmach genetycznie zmodyfikowanych z dn. 22 czerwca 2001 r.
- prawo farmaceutyczne z dn. 6 września 2001 r.
- o materiałach i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością z dn.6 września 2001 r.
- o ochronie roślin z 18 grudnia 2003 r.

**Ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dn. 25 sierpnia 2006 r. wdraża lub upoważnia właściwych ministrów do wdrożenia w formie rozporządzeń wykonawczych przepisy zawarte w 25 rozporządzeniach Wspólnoty Europejskiej i 57 dyrektywach wspólnotowych.** To zaś wymagało zmiany przepisów w 14 ustawach uchwalonych przez polski parlament.

**Ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dn. 25 sierpnia 2006 r. zawierająca 128 artykułów w IX działach i 22 rozdziałach określa :**

- 1) wymagania i procedury niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa żywności i żywienia zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 178 PE i Rady z 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w sprawie bezpieczeństwa żywności (Art. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia z 25 sierpnia 2006 r.)
- 2) wymagania zdrowotne i znakowanie żywności  
Szczegółowe przepisy dotyczące : substancji dodatkowych; aromatów i rozpuszczalników; zanieczyszczenia żywności; napromieniania żywności promieniowaniem jonizującym; środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego , suplementów diety oraz wzbogacania żywności; żywności wprowadzanej po raz pierwszy do obrotu; naturalnych wód mineralnych, źródlanych i stołowych; grzybów i przetworów grzybowych; przepisy dotyczące znakowania żywności zawarte są w Dziale II Art.5–52 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dn. 25 sierpnia 2006 r.
- 3) wymagania dotyczące przestrzegania zasad higieny żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- 4) przepisy dotyczące rejestracji i zatwierdzania zakładów produkujących lub wprowadzających do obrotu żywność pochodzenia niezwierzęcego czy produkty pochodzenia zwierzęcego, nieobjętych urzędową kontrolą organów Inspekcji

Weterynaryjnej w trybie i na zasadach określonych w rozporządzeniu nr 852/2004 i rozporządzeniu nr 882/2004 (Dział III Art.53-72)

- 5) właściwość organów w zakresie przeprowadzania urzędowych kontroli żywności na zasadach określonych w rozporządzeniu nr 882 PE i Rady z dn.29 kwietnia 2004 r.w sprawie kontroli urzędowych.

Organami urzędowej kontroli żywności w oparciu o przepisy zawarte w art. 73-74 ustawy są:

**a) organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej** w odniesieniu do :

- żywności pochodzenia niezwierzęcego produkowanej i wprowadzanej do obrotu, przywożonej z państw niebędących członkami UE oraz Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA)
- produktów pochodzenia zwierzęcego znajdujących się w handlu detalicznym
- prawidłowości stosowania zasad systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (**Hazard Analysis and Critical Control Points**) zwany „**Systemem HACCP**”. System ten określa postępowanie mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywności przez identyfikację i o oszacowanie skali zagrożeń z punktu widzenia wymagań zdrowotnych żywności oraz ryzyka wystąpienia zagrożeń podczas przebiegu wszystkich etapów produkcji i obrotu żywnością. System ten ma również na celu określenie metod eliminacji lub ograniczania zagrożeń oraz ustalenie działań korygujących.

**System RASFF** – jest to system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (Rapid Alert System for Food and Feed). Określa on postępowanie organów urzędowej kontroli żywności i innych podmiotów realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa żywności zgodnie z zasadami określonymi w art.50-52 rozporządzenia Nr 178/2002 PE i Rady. W polskim prawie przepisy dotyczące tej kwestii zawarte są w rozdz. 3 art. 85 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dn. 25 sierpnia 2006 r. Siecią systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (system RASFF) kieruje Główny Inspektor Sanitarny oraz prowadzi krajowy punkt kontaktowy tego systemu, powiadamia Komisję Europejską o stwierdzonych przypadkach niebezpiecznej żywności oraz pasz (Art.85 ustawy).

**b) organy Inspekcji Weterynaryjnej** w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego

**c) inne organy w zakresie posiadanych kompetencji:**

- organy **Wojskowej Inspekcji Sanitarnej , Wojskowej Inspekcji Weterynaryjnej**-w odniesieniu do zakładów zaopatrujących lub ubiegających się o zaopatrywanie w żywność Sił Zbrojnych RP oraz jednostek wojsk obcych przebywających na terenach podległych Min.Obrony Narodowej. Art.76 ustawy określa prawa organów urzędowej kontroli żywności.
- **graniczne kontrole sanitarne**  
Szczegółowe przepisy w tym obszarze zawarte są w rozdziale 2 art.78-84 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dn. 25 sierpnia 2006 r.

- 6) monitoring żywności i żywienia (rozdz.4 art.86 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dn. 25 sierpnia 2006 r.)

Jednostki badawczo-rozwojowe podlegające nadzorowi ministra właściwego do spraw zdrowia oraz ministra właściwego do spraw rolnictwa opracowują wytyczne do przeprowadzania badań i koordynują te badania w ramach programu monitoringu żywności i żywienia oraz pasz realizowane przez organy urzędowej kontroli żywności oraz opracowują opinie naukowe niezbędne dla oceny ryzyka. Zadania te finansowane są z budżetu państwa.

Art. 87 ustawy określa zadania związane z funkcjonowaniem programu monitoringu dla Rady ds. Monitoringu Żywności i Żywienia działającej przy Ministrze Zdrowia .

W skład Rady wchodzi:

- po jednym przedstawicielu każdej jednostki badawczo-rozwojowej (art.86)
- 9 przedstawicieli nauki reprezentujących kierunki badań objęte zakresem monitoringu
- po 2 przedstawicieli Ministra Zdrowia i Ministra Rolnictwa
- po jednym przedstawicielu Ministra ds. Środowiska oraz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

7) zadania właściwych organów w zakresie bezpieczeństwa żywności odnośnie współpracy nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawa żywnościowego (Dział VI, art.86-94 ustawy)

8) przepisy karne i kary pieniężne

Art.96 stanowi, że „Kto produkuje lub wprowadza do obrotu środek spożywczy powszechnie spożywany szkodliwy dla zdrowia lub życia człowieka podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do 2 lat, a w przypadku produkowania lub wprowadzania do obrotu szkodliwego dla zdrowia lub życia człowieka środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, suplementu diety lub nowej żywności podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3, a jeśli to jest z przestępstwa stałe źródło dochodu – to sprawca taki podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 5 lat.

W Art.103-104 ustawy zawarte są przepisy dotyczące kar pieniężnych w wysokości do 30-krotnego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej. W przypadku nie przestrzegania przepisów w zakresie znakowania środków spożywczych. wysokość kary pieniężnej może być wymierzona do 5-krotnej wartości zakwestionowanej ilości środka spożywczego.

W krajach członkowskich UE przepisy krajowe przewidują bardzo wysokie kary grzywny, dochodzące do kilkudziesięciu tysięcy euro. Art. 119 ustawy przewiduje możliwość zezwolenia na pozostanie w obrocie suplementów diety, które nie spełniają wymagań w zakresie oznakowania na okres do wyczerpania zapasów, lecz nie dłużej niż przez 12 miesięcy od daty wejścia w życie ustawy. Natomiast art.122 stanowi, że podmioty działające na rynku spożywczym, których zakłady nie są wpisane do rejestru są obowiązane w okresie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, złożyć wnioski o wpis do rejestru zakładów lub o zatwierdzenie zakładu produkcji lub obrotu żywnością.

\*\*\*

Problematyka bezpieczeństwa żywności jest od kilkudziesięciu lat priorytetowym obszarem działań Wspólnoty Europejskiej, w tym również działań legislacyjnych, natomiast w Polsce zaledwie od kilkunastu lat. Podkreślić przy tym trzeba, że dużo już zrobiono w zakresie dostosowania polskiego prawa do wymagań WE w obszarze bezpieczeństwa żywności, ale ciągle jeszcze do pełnej harmonizacji prawa dużo do zrobienia jest przed nami, w szczególności dotyczy to suplementów diety.

Prezentowany materiał obejmuje tylko wybrane (podstawowe) regulacje prawne obowiązujące w tej dziedzinie w unijnym i polskim ustawodawstwie.

Pamiętać trzeba, że zagwarantowanie bezpieczeństwa zdrowia i życia człowieka jest celem nadrzędnym, któremu mają służyć te i nie wymienione przeze mnie przepisy prawa unijnego i krajowego.